

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Клінічні аспекти професійного вигоряння

Шифр та назва спеціальності
Для всіх спеціальностей

Інститут
ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Освітня програма
Для всіх ОНП доктора філософії

Кафедра
Педагогіки та психології управління
соціальними системами імені акад. І.А. Зязюн

Рівень освіти
Доктор філософії

Тип дисципліни
Спеціальна (фахова), вибіркова

Семестр
3

Мова викладання
Українська, англійська

Викладачі, розробники

Пономарьов Володимир Іванович

volodymyr.ponomarov@kpi.edu.ua

Доктор медичних наук, професор, директор навчально-наукового медичного інституту

Стаж науково-педагогічної роботи у ВНЗ освіти III-IV рівня акредитації - 19 років, загальний стаж – 30 років.

Автор та співавтор понад 300 публікацій, з них більше 200 наукових праць; 78 навчально-методичного характеру; 12 наукових праць, що індексуються в базах даних Scopus; 8 патентів України на корисну модель; 19 свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір; 4 рацпропозицій та 1 наукова пропозиція.

Викладає "Психіатрію", "Наркологію", "Психотерапію".

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](https://web.kpi.kharkov.ua/medicine/uk/psychiatriyi-addyktologiyi-psyhoterapiyi-ta-klinichnoyi-psychologiyi/)

<https://web.kpi.kharkov.ua/medicine/uk/psychiatriyi-addyktologiyi-psyhoterapiyi-ta-klinichnoyi-psychologiyi/>

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна спрямована на оволодіння знаннями в області клінічних проявів тривалого стресу та емоційного виснаження, пов'язаного з професійною діяльністю. Детально розглядається корінні причини та можливі шляхи запобігання професійного вигоряння.

Мета та цілі дисципліни

Виробити у аспіранта теоретичні та практичні уявлення та компетентності щодо методологічного та феноменологічного аналізу проблеми професійного вигоряння.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – іспит.

Компетентності

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

СК1. Здатність виокремлювати, систематизувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

СК5. Здатність оцінювати рівень власної фахової компетентності, саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, підвищувати професійну кваліфікацію, бути професійно мобільним.

Результати навчання

РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання щодо обраної для дослідження проблеми у сфері психології / на межі предметних галузей, а також дослідницькі уміння, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з психології.

РН2. Розуміти загальні принципи та методи психології, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері психології та у викладацькій практиці.

РН3. Виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, формулювати і перевіряти гіпотези, визначати чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

РН4. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з психології та дотичних міждисциплінарних напрямів із дотриманням норм професійної і академічної етики.

РН7. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти у сфері психології, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні проблеми психології з урахуванням соціальних, економічних, етичних і правових аспектів.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредитів ECTS): лекції – 20 год., практичні заняття – 20 год., самостійна робота – 80 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: "Методологічні основи психологічних досліджень", "Психологія розвитку людини".

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій. На лекційних та семінарських заняттях використовуються наступні методи та технології: наочні (ілюстрація практичними прикладами); практичні (проведення методик); проблемні (кейси); інтерактивні (виступи-презентації); самостійні (творчі завдання), опрацювання літератури); тренінгові (рефлексія, обговорення), метод проектів. Для цього вони використовують персональні комп'ютери.

Здобувач вважається допущеним до семестрового іспиту з освітнього компоненту за умови повного відпрацювання всіх практичних занять та завдань самостійної роботи

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1 Професійне вигоряння клінічні прояви. (Симптоми професійного вигорання, психофізичні симптоми, соціально-психологічні симптоми. поведінкові симптоми)

Тема 2 Характеристика психологічних сфер людини у контексті виконання професійної діяльності. (Пам'ять, мислення, увага. Вольова сфера особистості. Емоційна сфера особистості. Мотиваційна сфера особистості)

Тема 3 Психологічні типи особистості. (Карл Юнг – «Психологічні типи». Модель MBTI (Myers-Briggs Type Indicator) Майерса і Бріггса)

Тема 4 Експериментально-психологічні дослідження, діагностика професійного вигорання. (Методи діагностики професійного вигорання Методика «Діагностики рівня емоційного вигорання» В.В. Бойка. Методика «Визначення психічного «вигорання» О.О. Рукавішнікова. Методика «Синдром «вигорання» в професіях системи «людина – людина». Методика «Оцінка власного потенціалу «вигорання». Методика «Дослідження синдрому «вигорання».)

Тема 5 Наслідки професійного вигорання. (Порушення інтелекту, пам'яті, уваги. Профілактика професійного та емоційного вигорання.)

Теми практичних занять

Тема 1 Психологічна діагностика особистісної сфери та мотиваційно-вольової сфери у контексті виконання професійної діяльності.. (“Тест-опитувальник Г. Айзенка – Eysenck Personality Inventory (EPI)”. Опитувальник для діагностики властивостей нервової системи Я. Стреляу. Методика самооцінки функціонального стану “САН” “Диференціальна діагностика депресивних станів”. “Діагностика мотивації до успіху” (Т. Елерс) “Діагностика мотивації до уникнення невдач” (Т. Елерс) Мотивація професійної діяльності (методика К. Замфир))

Тема 2 Емоції. Оцінка впливу на якість праці. (Робота з емоціями. Вплив емоційного стану на працездатність.)

Тема 3 Роль емоцій та мотивацій у різних типів особистості. (Види і роль емоцій у житті людини. Основні поняття, проблеми, перспективи сучасної психології мотивації. Класифікація мотивів діяльності. Емоційні стани та емоційні переживання особистості)

Тема 4 Діагностика професійного вигорання (Методи діагностики професійного вигорання Методика «Діагностики рівня емоційного вигорання» В.В. Бойка. Методика «Визначення психічного «вигорання» О.О. Рукавішнікова. Методика «Синдром «вигорання» в професіях системи «людина – людина». Методика «Оцінка власного потенціалу «вигорання». Методика «Дослідження синдрому «вигорання».)

Тема 5 Роль емоцій та мотивацій у системі психологічного захисту. Наслідки професійного вигорання (Мотивування і усвідомлення мотивів. Полімотивованість діяльності. Воля, класифікація розладів вольової сфери та уваги)

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Самостійна робота здобувача полягає у опрацюванні лекційного матеріалу, підготовці до практичних занять. Здобувачам також рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті, підручники) для самостійного вивчення та аналізу, підготовки до лекційних та практичних занять.

Література та навчальні матеріали

Основна література

1. Савенкова, І. І., & Савенкова, І. І. (2018). Клінічна психологія: навчальний посібник.
2. Петрунько, О. В., & Максимчук, М. О. (2020). Клінічна психологія.
3. Колодич, О. Б. (2019). Клінічна психологія (укр.) Clinical Psychology (en.).
4. Никоненко Ю.П. Клінічна психологія: навчальний посібник [Електронний ресурс]. Київ : КНТ, 2016. 368 с. Режим доступу: http://culonline.com.ua/Books/klinychna_psychologia.pdf
5. Andrew M Pomerantz Clinical psychology: science, practice, and diversity. Thousand Oaks, United States, SAGE Publications Inc, 2020. 648 p.
6. Andrew James Lewis , Emma Gould Integrative assessment in clinical psychology. Bowen Hills, QLD, Australia, Australian Academic Press, 2020. 306 p.
7. Stan Lindsay , Graham E. Powell The handbook of clinical adult psychology. London, United Kingdom, Routledge, 2019. 906 p. By: Borecka-Biernat, Danuta. Journal of Educational Sciences, v19 n2(38) p55-70 2018.

8. Карамушка Л. М., Гнускіна Г.В. Психологія професійного вигорання підприємців : монографія / Л. М. Карамушка, Г. В. Гнускіна. – Київ : Логос, 2018. – 198 с.
9. Пахомов І.В. Профілактика професійного та емоційного вигорання педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти: навчальний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 114 с.
10. Міщенко М. С. Психологічні чинники запобігання синдрому емоційного вигорання у майбутніх практичних психологів : монографія. Умань : Візаві, 2016. 236 с.
11. Руденко, К. В. (2021). Особливості психоемоційного та професійного вигорання у працівників ІТ сфери.

Додаткова література

1. Дідух, М., & Мужанова, Н. (2024). ТЕОРЕТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПРАЦІВНИКІВ АВІАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ. Перспективи та інновації науки, (8 (42)).
2. Барчі, Б. В. (2024). Професійний стрес і його вплив на психічне здоров'я особистості
3. Аврамчук, О. С., Гринько, Н. В., & Герман, Ю. В. (2024). КЛІНІКО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСТРЕСУ ОСІБ, ЯКІ БУЛИ ВИМУШЕНІ ПЕРЕЇХАТИ ЧЕРЕЗ ВІЙНУ. Буковинський медичний вісник, 28(1 (109)), 28-34
4. Callpani, V., De Cunha, T., Fearing, T., & Jean-Baptiste, C. (2024). Assessing occupational burnout among a cohort of New York City sonographers: a pilot study. *Journal of Diagnostic Medical Sonography*, 40(4), 381-386.
5. Marković, S., Kostić, O., Terzić-Supic, Z., Tomic Mihajlovic, S., Milovanović, J., Radovanovic, S., ... & Šorak, M. (2024). Exposure to Stress and Burnout Syndrome in Healthcare Workers, Expert Workers, Professional Associates, and Associates in Social Service Institutions. *Medicina*, 60(3), 499..
6. McGhee, K. (2024). Physician Burnout Intervention. *Cancer*, 2024.
7. Heppe, D., Baduashvili, A., Limes, J. E., Suddarth, K., Mann, A., Gottenborg, E., ... & Connors, G. (2024). Resident burnout, wellness, professional development, and engagement before and after new training schedule implementation. *JAMA Network Open*, 7(2), e240037-e240037.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

Підсумкова оцінка розраховується як сума балів:

Види діяльності	Бали
Тема 1	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: аналітичне завдання з визначення основних симптомів професійного вигорання в залежності від специфіки професійної діяльності	4
Самостійна робота: аналіз специфіки професійного вигорання за обраною спеціальністю	5
Тема 2	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: аналітичне завдання з визначення поведінкових симптомів професійного вигорання в залежності від специфіки професійної діяльності	4
Самостійна робота: аналіз типів професійної діяльності, працівники яких більш схильні до професійного вигорання	5
Тема 3	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: аналітичне завдання з визначення сучасних досліджень з клінічних аспектів професійного вигорання	4
Самостійна робота: підбір методик з діагностики клінічних аспектів професійного вигорання	5
Тема 4	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: аналітичне завдання з визначення емоційної та мотиваційної сфери як чинників професійного вигорання	4
Самостійна робота: аналіз професійно важливих питань	5
Тема 5	
Аудиторна робота: активність на заняттях, у процесі бесід, дискусій, обговорення практично-орієнтованих питань	1
Практичне заняття: аналітичне завдання з підбору та визначення сучасних психодіагностичних методик з виявлення професійного вигорання	4

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Самостійна робота: розробка рекомендацій з профілактики та подолання наслідків професійного вигорання	5
Поточне опитування щодо результатів опрацювання лекційного матеріалу	30
Підсумковий контроль: Екзамен	30
Всього	100
<p>Виконання завдань під час практичних занять та самостійної роботи оцінюється за критеріями: обґрунтованості, аргументованості, повноти відповідей на завдання, правильності, самостійності виконання. У випадку відсутності аспіранта на практичному занятті за поважних причин, він має можливість виконати завдання самостійно. Поточне тестування оцінюється за критеріями правильності відповідей. Підсумкова форма оцінювання – екзамен. Проводиться за допомогою відповідей на екзаменаційні білети. Кожен білет включає два теоретичні питання та одне практичне завдання. Вибір білетів здійснюється випадковим чином.</p>	

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис
12.06.2024

Завідувач кафедри
Ніна ПІДБУЦЬКА

Дата погодження, підпис
12.06.2024

Гарант ОП
Ніна ПІДБУЦЬКА